

ระเบียบวิธีวิจัย¹ สถิติที่ใช้และข้อมูลทั่วไป

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติทางด้านการอนามัยของประชากร ในเขตหมู่บ้านประมงนี้ จะใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร ของหมู่บ้านประมง ซึ่งโครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยร่วมระหว่างประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดเนเซีย และได้ทำการสำรวจโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2521 จนถึงเดือน มิถุนายน 2521 โดยมีหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่างอยู่ในจังหวัดระยอง เพชรบุรี และพังงา

วิธีการเลือกหมู่บ้านประมงตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแยกกลุ่มอย่างมีระบบ (Stratified multi-stage random sampling) โดยเลือกจากจังหวัด หมู่บ้านประมง และครัวเรือน

ในขั้นแรก ได้จัดกลุ่มจังหวัดเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มจังหวัดที่วิธีการประมงพัฒนาแล้ว, กลุ่มจังหวัดที่วิธีการประมงกำลังพัฒนา และกลุ่มจังหวัดที่วิธีการประมงยังไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งได้แก่จังหวัดระยอง เพชรบุรี และพังงา ตามลำดับ

ในขั้นที่ 2 เป็นการเลือกหมู่บ้านประมงจากจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง จังหวัดละ 4 หมู่บ้าน โดยใช้การเลือกอย่างมีระบบ โดยวิธี probability proportionate to population size และได้ดังนี้

จังหวัดระยอง ได้แก่ หมู่บ้านตะพงนอก, หมู่บ้านเพ, หมู่บ้านมะขามป้อม และหมู่บ้านปากน้ำพังราด

¹ รายละเอียดในเอกสารวิจัยหมายเลข 33 ของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในบทที่ 1

จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ หมบ้านบางตะบูน, หมบ้านบางตะบูนออก,
หมบ้านนอก และหมบ้านบางไทรย่อย

จังหวัดพังงา ได้แก่ หมบ้านสามช่องเหนือ, หมบ้านเกาะบันหยี,
หมบ้านน้ำจืด และหมบ้านโคกไกร

ในขั้นสุดท้าย เลือกครัวเรือนตัวอย่างที่จะทำการสำรวจ โดยวิธี สุ่มอย่างมี
ระบบ (Systematic selection) ได้ครัวเรือนตัวอย่าง 638 ครัวเรือน

บุคคลที่อยู่ในข่ายทำการสำรวจ คือ

- 1) หัวหน้าครัวเรือน
- 2) ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน
- 3) ผู้นำชุมชน หรือผู้นำหมบ้าน

สำหรับในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ หน่วยที่ใช้ในการศึกษาคือหัวหน้าครัวเรือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

1) Chi-square (χ^2)¹ ใช้ในกรณีที่ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 2 กลุ่มเป็นอิสระ
จากกัน ระดับการวัดอย่างน้อยต้องเป็นนามมาตรา

สมมติฐาน Ho (null-Hypothesis) ให้ถือว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความ
แตกต่างกัน

$$\text{การทดสอบ ไร้สูตร } (\chi^2) = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

¹ คร. วิเชียร เกตุสิงห์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาแห่งชาติ, 2522, หน้า 105-106

- o_{ij} เป็นความถี่ จากการสังเกต ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
 E_{ij} เป็นความถี่ ที่คาดหวังในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
 r เป็นจำนวน แถว
 c เป็นจำนวน คอลัมน์

การกระจายทางสถิติ เป็นแบบ χ^2 distribution ที่ $df = (r-1)(c-1)$

ลักษณะการทดสอบ ใช้แบบทางเดียว

การตัดสินใจ ในกรณีที่ χ^2 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า χ^2 จากตารางที่ χ^2 และ df นัยสำคัญที่ตั้งไว้ เราจะไม่ยอมรับสมมติฐาน H_0 และถือว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

ปรกติแล้วมักนิยมตั้งระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ $\alpha = .01$ และ $\alpha = .05$ และ การทดสอบด้วย χ^2 test ตัวอย่างในแต่ละช่อง (cell) จะเป็น 0 ไม่ได้

2) Yule's Coefficient (Q) เป็นค่าทางสถิติใช้ในการวัดเพื่อดูความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่สามารถจัดลงในตารางแบบ 2×2 โดดังนี้

ตัวแปรที่ 1	a	b
ตัวแปรที่ 2	c	d

สูตรในการคำนวณ คือ $Q = \frac{ad-bc}{ad+bc}$

ค่าของ Q มีได้ตั้งแต่ -1 ถึง $+1$ ค่า Q จะเป็นบวกหรือลบ ให้แปลผลเหมือนกัน และค่า Q ที่ไม่มีค่าสูง แสดงว่าตัวเลขที่ปรากฏในช่อง (cell) ได้ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ นั่นคือมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวที่ 1 และตัวที่ 2 และยังไม่มียวิธีทดสอบนัยสำคัญของค่า Q ¹

¹ คร.วิเชียร เกตุสิงห์, อ้างแล้ว, หน้า 18-20.

3) Guttman's Coefficient of Predicability (λ) เป็นการวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรในกรณีที่ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นนามมาตรา (nominal variables)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ

$$\lambda_{yx} = \frac{\sum my - My}{N - My}$$

หรือ

$$\lambda = \frac{\sum my - \sum mx - Mx - My}{2N - Mx - My}$$

$\sum mx$ คือ ผลรวมของตัวเลขทางตัวแปรอิสระ
ที่มากที่สุดในแต่ละข้อ

$\sum my$ คือ ผลรวมของตัวเลขทางตัวแปรตาม
ที่มากที่สุดในแต่ละข้อ

Mx คือ ผลรวมของตัวเลขทางตัวแปรอิสระ
ที่มากที่สุดรวมทุกข้อ

My คือ ผลรวมของตัวเลขทางตัวแปรตาม
ที่มากที่สุดรวมทุกข้อ

N คือ จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

ค่าของ λ มีตั้งแต่ 0 ถึง +1.0¹ , ถ้าค่าของ λ สูง การลดข้อผิดพลาดของข้อมูลยิ่งมีมาก และสามารถทำนายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้

4) Kendall's tau (T_b, T_c) เป็นการวัดความสัมพันธ์ในกรณีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สามารถจัดลำดับได้

T_b ใช้ในกรณี row = column

T_c ใช้ในกรณี row $\neq$ column

¹ Herman J. Loether and Donald G. McTavish, Descriptive Statistics For Sociologists, Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1974, p.214-218

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ

$$T_b = \frac{N_s - N_d}{\sqrt{(N_s + N_d + T_y)(N_s + N_d + T_x)}}$$

$$T_c = \frac{2m(N_s - N_d)}{N^2(m-1)}$$

- N_s คือจำนวนคู่ค่ากับ ทางแกน x และ y ที่สอดคล้องกัน
 N_d คือจำนวนคู่ค่ากับ ทางแกน x และ y ที่ไม่สอดคล้องกัน
 T_x คือผลรวม ทางแกน x โดยจับเป็นคู่
 T_y คือผลรวมทางแกน y โดยจับเป็นคู่
 m คือจำนวน row หรือ colome ที่เล็กที่สุด
 n คือจำนวนตัวอย่าง

ค่าของ Kendall's tau มีตั้งแต่ -1 ถึง +1, 0.0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ถ้าค่าลบ แสดงว่ามีความสัมพันธ์กลับกัน ค่า t_b หรือ t_c ยิ่งสูงยิ่งแสดงว่ามีความสัมพันธ์กันมากระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม¹

ลักษณะทางสถิติศาสตร์, กลมองผลการต่าง ๆ ในหมู่บ้านประมง, และการช่วยเหลือจากทางราชการ

1) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน โดยทั่วไปแล้ว บ้านในหมู่บ้านประมง มีการตั้งในลักษณะที่รวมกันเป็นกลุ่ม และนอกจากนั้นยังมีการตั้งทั้งในแบบรวมกลุ่มและกระจายกันออกไป เมื่อพิจารณาทั่วทั้งจังหวัดจะพบว่า มีบ้านที่รวมกันเป็นกลุ่มอยู่ถึง 5 หมู่บ้านจากหมู่บ้านประมงที่ทำการสำรวจทั้งหมด 12 หมู่บ้าน และพบว่าบ้านที่ตั้งรวมกลุ่มและกระจายกันออกไป 5 หมู่บ้านเช่นกัน สำหรับหมู่บ้านที่รวมกลุ่มกันและกระจายกันออกไป ในจังหวัดระยองมีถึง 3 หมู่บ้าน ส่วนใน

¹ Herman J. Loether and Donald G Metavish, Ibid, p 230

จังหวัดเพชรบูรณ์นั้นนิยมสร้างบ้านรวมกันเป็นกลุ่มอย่างเดี่ยว โดยมีถึง 3 หมู่บ้านที่มีลักษณะดังกล่าว ส่วนในจังหวัดทั้งงานั้นมีหลายแบบ คือมีทั้งรวมกลุ่ม และกระจายออกไป (ดูจากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1¹ จำนวนหมู่บ้านประมาณที่ทำการสำรวจที่มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบต่าง ๆ จำแนกตามจังหวัด

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน	รวม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา
อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม	5	-	3	2
อยู่กระจายกันออกไป	1	-	-	1
มีทั้งรวมกลุ่มและกระจาย	5	3	1	1
อยู่เป็นแนวยาวตามชายฝั่งทะเล	1	1	-	-
รวม	12	4	4	4

ลักษณะของหมู่บ้านที่ทำการสำรวจ²

หมู่บ้านประมาณที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่แล้ว มักจะตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านอื่น ๆ จากหมู่บ้านที่ทำการสำรวจทั้งหมด 12 หมู่บ้าน พบว่า มีถึง 5 หมู่บ้านที่ตั้งติดกับหมู่บ้านอื่น ๆ นอกจากนั้น ยังพบว่าหมู่บ้านที่ตั้งโดดเดี่ยวประมาณ 4 หมู่บ้าน และตั้งติดกับสถานที่สำคัญ 3 หมู่บ้าน ซึ่งจะสังเกตดูได้ว่ามีจังหวัดระยองเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้นที่มีหมู่บ้านตั้งติดกับสถานที่สำคัญ (ดูจากตารางที่ 2)

¹ สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารวิจัยหมายเลข 33, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522, หน้า 8

² สถาบันประชากรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 8

ตารางที่ 2 จำแนกหมู่บ้านประมงที่ทำการสำรวจ ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามจังหวัด

ลักษณะของหมู่บ้านประมง	รวม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา
ตั้งอยู่โดดเดี่ยว	4	1	1	2
อยู่ติดกับหมู่บ้านอื่น	5	-	3	2
อยู่ติดกับสถานที่สำคัญ	3	3	-	-
รวม	12	4	4	4

2) การคมนาคมของหมู่บ้านประมงที่ทำการสำรวจ¹

ในเรื่องของถนนที่ติดต่อถึงหมู่บ้าน พบว่า ในจังหวัดระยองมีถนนลาดยางเข้าถึงหมู่บ้านถึง 3 สาย ในขณะที่เพชรบุรีมีเพียง 1 สาย ส่วนในจังหวัดพังงาไม่มีเลย นอกจากนั้นยังพบว่าในจังหวัดพังงาส่วนใหญ่ใช้ทางเรือถึง 3 สาย และมีถนนลูกรังเพียง 1 สายเท่านั้น ส่วนในจังหวัดเพชรบุรีนั้น ส่วนใหญ่ใช้ถนนลูกรังถึง 3 สาย และสภาพถนนที่เป็นถนนที่ใช้ไถโคลนลอบี ในจังหวัดระยองและเพชรบุรีจังหวัดละ 4 สาย ส่วนในจังหวัดพังงามีเพียง 1 สายเท่านั้น ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วประชากรทั่วอย่างในจังหวัดพังงาจะใช้ทางเรือแทนถนน (ดูตารางที่ 3 ประกอบ)

¹ สถาบันประชากรศาสตร์, จุดอ้างอิงมหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-12

ตารางที่ 3 ลักษณะของถนนและสภาพของถนนที่เข้าไปสู่หมู่บ้าน จำแนกตามจังหวัด

ลักษณะและสภาพของถนน	รวม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา
<u>ลักษณะของถนน</u>				
ถนนลาดยาง	4	3	1	-
ถนนลูกรัง	4	-	3	1
ถนนดินหรือทางเกวียน	0	-	-	-
ใช้เส้นทางเรือแทนถนน	3	-	-	3
ถนนลาดยางและลูกรัง	1	1	-	-
รวม	12	4	4	4
<u>สภาพของถนน</u>				
เป็นถนนที่ใช้ได้ในบางฤดูกาล	-	-	-	-
เป็นถนนที่ใช้ตลอดปี	9	4	4	1
ใช้เส้นทางเรือแทนถนน	3	-	-	3
รวม	12	4	4	4

3) สถานีและองค์กรต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน¹

จากตารางที่ 4 จะสังเกตเห็นได้ว่าในจังหวัดระยอง จะมีองค์กรต่าง ๆ มากกว่าทุกจังหวัด แต่องค์กรในด้านการอนามัย เช่น สถานีอนามัย และศูนย์อนามัยจังหวัดละ 2 แห่งเท่า ๆ กัน ส่วนหน่วยวางแผนครอบครัวนั้นก็พบว่า มีหน่วยวางแผนครอบครัวจังหวัดละ 1 แห่ง

¹ สถานีประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 18

เท่า ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าจังหวัดระยองมีองค์กรต่าง ๆ มากที่สุดถึง 24 แห่ง, จังหวัดเพชรบูรณ์รองลงมา มี 11 แห่ง และจังหวัดพังงามี 7 แห่ง ซึ่งน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 จำนวนหน่วยงานประมงที่มีสถานียังตั้งคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณหมู่บ้าน จำแนกตามจังหวัด

สถานี/หน่วยงาน	รวม	ระยอง	เพชรบูรณ์	พังงา
โรงเรียนประถมศึกษาตอนต้น	9	3	3	3
สถานีอนามัยและศูนย์กรรภ	6	2	2	2
สถานีสำรวจประจำตำบล	1	1	-	-
ท่าเทียบเรือสาธารณะ	3	2	-	1
ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	1	1	-	-
สะพานปลา	2	2	-	-
ที่อ่านหนังสือของหมู่บ้าน	2	2	-	-
หน่วยวางแผนครอบครัว	3	1	1	1
บ่อน้ำบาดาล	4	4	-	-
ไฟฟ้า	5	3	2	-
วัด	6	3	3	-
รวม	42	24	11	7

4) ความช่วยเหลือจากทางราชการหน่วยงานต่าง ๆ¹

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากทางราชการหน่วยต่าง ๆ พบว่า

¹ สถานีประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 20

จังหวัดระยองซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนามากที่สุด มีหน่วยงานราชการเข้าไปช่วยเหลือมากที่สุดถึง 11 หน่วย รองลงมาเป็นจังหวัดพังงามีถึง 9 หน่วย และจังหวัดเพชรบุรีมีเพียง 5 หน่วยเท่านั้น สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนามัย พบว่า ในจังหวัดระยองมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มากที่สุด 3 หน่วย ในจังหวัดเพชรบุรีและพังงามีอย่างละ 2 หน่วยเท่านั้น (ดูตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนหน่วยงานประมงที่ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการหน่วยงานต่าง ๆ จำแนกตามจังหวัด

ความช่วยเหลือ	รวม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา
เจ้าหน้าที่ประมงเข้ามาให้คำแนะนำ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่	9	4	2	3
เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเข้ามาให้คำแนะนำ	5	2	1	2
เจ้าหน้าที่วางแผนครอบครัว	4	2	-	2
รวม	25	11	5	9

ลักษณะทั่วไปของขอมูล

อายุของหัวหน้าครัวเรือน จากตารางที่ 6 โดยเฉลี่ยแล้วเมื่อพิจารณาทั่วทุกจังหวัด อายุเฉลี่ยคือ 40.5 และกลุ่มอายุ 31-50 จะมีมากที่สุดถึงร้อยละ 57.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด ก็พบว่า ในทั้ง 3 จังหวัดค่าเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน คือ 40.5 เช่นกัน กลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 15-30 มีใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 21.2 และร้อยละ 21.4

ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทุกจังหวัดแล้ว สรุปได้ว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนที่ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่ อยู่ในระหว่างวัยหนุ่มสาว คือประมาณ 31-50 ปี และอายุเฉลี่ยประมาณ 40.5 ปี ส่วนหัวหน้า ครัวเรือนวัยเด็ก (15-30) และวัยชรา (51 ขึ้นไป) มีน้อยมากในทุก ๆ จังหวัด (ดูใน ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุและจังหวัด

อายุ	ระยอง ก	เพชรบุรี ข	พังงา ค	รวม ง
15-30	23.2	18.8	22.3	21.4
31-50	52.8	62.4	56.9	57.4
51 ขึ้นไป	24.0	18.8	20.8	21.2
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(638)

ก ค่าเฉลี่ย = 40.5

ข ค่าเฉลี่ย = 40.5

ค ค่าเฉลี่ย = 40.5

ง ค่าเฉลี่ย = 40.5

จำแนกไม่ได้ 2 ราย

ระดับการศึกษา จากตารางที่ 7 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อรวมทุกจังหวัดแล้ว พบว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีถึงร้อยละ 71.2 จังหวัดระยองมีร้อยละ 78.8 เพชรบุรีร้อยละ 75.8 และพังงาร้อยละ 57.9 ตามลำดับ

ส่วนผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รวมทุกจังหวัดแล้วมีเพียงร้อยละ 8.6 เท่านั้น ซึ่งจังหวัดระยองมีร้อยละ 13.4 รองลงมาได้แก่จังหวัดพังงามีร้อยละ 6.9 และจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 5.5 สำหรับหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีมากที่สุด ในจังหวัดพังงามีถึงร้อยละ 19.3 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 2.3 และร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่ประชากรในจังหวัดระยองจะมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าในจังหวัดเพชรบุรี และพังงา และประชากรในจังหวัดเพชรบุรีจะมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าประชากรในจังหวัดพังงา (ดูในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามระดับการศึกษาและจังหวัด

ระดับการศึกษา	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
ไม่เคยเรียน	2.3	5.5	19.3	8.8
ไม่จบประถม 4	4.1	10.0	14.4	9.4
จบประถม 4	78.8	75.8	57.9	71.2
ประถม 5 ขึ้นไป	13.4	5.5	6.9	8.6
* ไม่เกี่ยวข้อง	0.0	0.0	1.5	0.5
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	1.4	3.2	0.0	1.5
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(638)

* ไม่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียนโรงเรียนที่สอนภาษาต่างประเทศ

อาชีพ โดยเฉลี่ยแล้วประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา เป็นผู้ประกอบอาชีพประมง เมื่อรวมทุกจังหวัดแล้ว พบว่า มีถึงร้อยละ 58.3 ที่มีอาชีพประมง และแต่ละจังหวัดที่ทำการศึกษา พบว่า มีอัตราส่วนร้อยละของผู้ประกอบอาชีพประมงใกล้เคียงกันมาก คือ ร้อยละ 58.5, 58.0 และ 58.4 ในจังหวัดระยอง, เพชรบุรี และพังงา ตามลำดับ

อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ทำกันมากเป็นอันดับสอง โดยพบว่าครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างในการสำรวจทุกจังหวัด มีผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 13.5 จังหวัดพังงา มีผู้ทำเกษตรกรรมมากกว่าทุกจังหวัด คือร้อยละ 18.8 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรี มีเพียงร้อยละ 11.1 และ 11.0 ตามลำดับ ส่วนอาชีพค้าขาย รวมทุกจังหวัดแล้วมีเพียงร้อยละ 7.8 และพบว่า จังหวัดพังงาประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างทำการค้าขายร้อยละ 9.4 ในขณะที่จังหวัดระยอง และเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 7.4 และ 6.8 ตามลำดับ (ดูในตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอาชีพและจังหวัด

อาชีพ	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
ค้าขาย	7.4	6.8	9.4	7.8
* อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม	11.1	11.0	18.8	13.5
ประมง	58.5	58.0	58.4	58.3
ธุรกิจประมง	2.8	1.3	0.5	1.6
อื่น ๆ	18.4	20.0	11.9	16.9
ว่างงาน	1.8	1.9	0.0	1.2
แยกอาชีพไม่ได้	0.0	0.5	0.0	0.2
ไม่อยู่ในวัยแรงงาน	0.0	0.5	1.0	0.5
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(638)

* อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์

อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ช่างฝีมือ,ขนส่ง, บริการ, ข้าราชการ และหัตถกรรม

รายได้ต่อปีของหัวหน้าครัวเรือน จากตารางที่ 9 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วทุกจังหวัดประชากรส่วนใหญ่มีรายได้อ่อนขางต่ำ คือประมาณไม่เกิน 20,000 บาทต่อปี ซึ่งมีถึงร้อยละ 56.9 โดยเฉพาะในจังหวัดพังงามีถึงร้อยละ 74.2 ที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อปี ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 48.9 เท่านั้น ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้วประชากรในจังหวัดระยองและเพชรบุรี จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าประชากรในจังหวัดพังงา

ส่วนประชากรที่มีระดับรายได้สูง คือ 50,001 บาทต่อปีขึ้นไป พบว่า เมื่อรวมทุกจังหวัดแล้วมีเพียงร้อยละ 11.9 เท่านั้น โดยจังหวัดระยองมีร้อยละ 18.4, จังหวัดเพชรบุรีมีร้อยละ 12.3 และจังหวัดพังงามีเพียงร้อยละ 4.4 เท่านั้น (ดูในตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามรายได้ และจังหวัด

รายได้ต่อปี	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
0-20,000	48.9	48.9	74.2	56.9
20,001-30,000	14.3	16.9	10.0	13.8
30,001-50,000	13.8	18.7	8.9	13.9
50,001 ขึ้นไป	18.4	12.3	4.4	11.9
ไม่เกี่ยวข้อง, ไม่ตอบ	4.6	3.2	2.5	3.5
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(538)

ศาสนา โดยทั่วไปแล้วในทุกจังหวัด ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาได้แก่ อิสลาม จากตารางที่ 10 พบว่า ทุกจังหวัดมีผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 70.3 ส่วนศาสนาอิสลาม มีร้อยละ 29.3, ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนมากจะเป็นประชากรใน จังหวัดพังงา โดยมีร้อยละ 92.6 ของประชากรที่ทำการสำรวจในจังหวัดพังงานับถือศาสนา อิสลาม ส่วนในจังหวัดระยองและเพชรบุรีไม่พบผู้นับถืออิสลาม (ดูในตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการนับถือศาสนา และจังหวัด

ศาสนา	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
พุทธ	99.1	100.0	7.4	70.3
อิสลาม	0.0	0.0	92.6	29.3
คริสต์	0.5	0.0	0.0	0.2
ไม่ตอบ	0.5	0.0	0.0	0.2
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(638)

โครงสร้างของครอบครัว ส่วนมากแล้วในทุกจังหวัด โครงสร้างของครอบครัว มักมีลักษณะเป็นครัวเดี่ยว กล่าวคือ มีหัวหน้าครัวเรือ ภรรยา และบุตร โดยไม่มีญาติอยู่ร่วม ครัว โดยเฉลี่ยแล้วพบว่ามีครอบครัวเดี่ยวถึงร้อยละ 62.7 ในขณะที่ครอบครัวขยายมีเพียง ร้อยละ 36.1 จังหวัดเพชรบุรีมีครอบครัวเดี่ยวมากที่สุดคือร้อยละ 67.1 ส่วนจังหวัดพังงามีครอบครัว ขยายมากที่สุดถึงร้อยละ 39.1 ซึ่งใกล้เคียงกับจังหวัดระยองซึ่งมีครอบครัวขยายร้อยละ 38.7 ส่วนเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 30.6 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่า ครอบครัวเดี่ยวยังคงมีมากกว่าครอบครัวขยายในทุก ๆ จังหวัด (ดูในตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามโครงสร้างของครอบครัว และจังหวัด

โครงสร้างครอบครัว	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
ครอบครัวเดี่ยว	60.8	67.1	59.9	62.7
ครอบครัวขยาย	38.7	30.6	39.1	36.1
อยู่คนเดียว	0.5	2.3	1.0	1.2
รวม	100.0(217)	100.0(219)	100.0(202)	100.0(638)

การปฏิบัติในด้านการอนามัยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในกรณีเจ็บไข้ได้ป่วย ใน การศึกษานี้จะได้แยกโรคที่เป็น ออกเป็น 2 ชนิด คือ โรคที่เป็นโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่ เป็นไข้, ท้องเสีย และอ่อนเพลียมาก ๆ และโรคที่เป็นอันตรายร้ายแรง เช่น ไข้กาฬ, อุบัติเหตุ และ ตกเลือดหลังการคลอดบุตร

จากตารางที่ 12 พบว่าโรคร้ายไข้เจ็บทั้ง 2 ลักษณะส่วนใหญ่แล้วประชาชนต้องการเข้า รับการรักษาได้แบบปัจจุบัน มากกว่ารักษาโดยแบบโบราณและด้วยตนเอง โรคที่ประชาชนต้องการ เข้ารับการรักษาแบบปัจจุบันมากที่สุด คือ เป็นไข้ โดยเฉลี่ยแล้วพบว่ามีถึงร้อยละ 96.8 ที่รักษา แบบปัจจุบัน และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนักในแต่ละจังหวัด

เกี่ยวกับการรักษาแบบปัจจุบันในกรณีเป็นไข้ ส่วนงูพิษกัดซึ่งเป็นโรคที่จัดว่าเป็นอันตรายร้ายแรง จะพบว่าผู้มีผู้เข้ารับการรักษาในแบบปัจจุบัน รองลงมาจากโรคเป็นไข้ โดยเฉลี่ยแล้วในกรณีที่งูพิษกัดก็มีผู้เข้ารับการรักษาโดยแผนปัจจุบัน ร้อยละ 86.0 แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้วเป็นที่น่าแปลกว่า จังหวัดระยองซึ่งจัดได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนามากที่สุดกลับมีผู้เข้ารับการรักษาในแบบปัจจุบันเพียงร้อยละ 72.0 ในขณะที่เพชรบุรีและพังงามีถึงร้อยละ 91.3 และร้อยละ 95.1 ตามลำดับ และพบว่าในกรณีที่งูพิษกัดประชาชนในจังหวัดระยองต้องการเข้ารับการรักษาแบบโบราณและด้วยตนเองถึงร้อยละ 24.4 ในขณะที่เพชรบุรีและพังงามีเพียงร้อยละ 5.5 และร้อยละ 2.5 เท่านั้น

แต่สำหรับในกรณีตกเลือดหลังการคลอดบุตร พบว่าเมื่อคิดเป็นรายจังหวัดแล้วพบว่า ประชากรในจังหวัดพังงาเข้าทำการรักษาโดยแผนปัจจุบัน น้อยกว่าประชากรในจังหวัดระยองและเพชรบุรี จากตารางที่ 12 พบว่าในกรณีตกเลือดหลังการคลอดบุตรประชากรทุกจังหวัดเข้ารับการรักษาในแบบปัจจุบันร้อยละ 80.0 และพิจารณาเป็นรายจังหวัด จะเห็นว่าประชากรในจังหวัดพังงาเข้ารับการรักษาในแบบปัจจุบันร้อยละ 76.7 ส่วนเพชรบุรี และระยองมีร้อยละ 82.2 และ 80.6 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันในกรณีตกเลือดหลังการคลอดบุตรนี้ ปรากฏว่าประชากรในจังหวัดพังงามีความต้องการ รักษาในแบบโบราณถึงร้อยละ 15.4 ในขณะที่ระยองและเพชรบุรี มีเพียงร้อยละ 5.6 และ 7.3 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะประชากรในจังหวัดพังงานิยมทำคลอดโดยแผนโบราณ โดยใช้หมอตำแยถึงร้อยละ 67.3 ในขณะที่ระยองใช้หมอตำแยเพียงร้อยละ 19.8 และเพชรบุรีมีร้อยละ 16.0 เท่านั้น (ดูในตารางที่ 13) ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากประชากรในจังหวัดพังงานิยมทำคลอดในแบบโบราณ จึงทำให้เมื่อมีการตกเลือดหลังการคลอดบุตรร้อยละของผู้ที่ใช้วิธีรักษาในแบบโบราณจึงสูงกว่าอีก 2 จังหวัดดังกล่าวข้างต้น

ในกรณีโรคทั่วไปอื่น ๆ เช่น โรคอ่อนเพลียมาก ๆ นั้น พบว่า จำนวนผู้ที่ใช้วิธีรักษาในแบบปัจจุบัน และรักษาแบบโบราณและด้วยตนเอง มีจำนวนใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือเมื่อรวมทุกจังหวัดแล้ว พบว่ามีผู้ที่รักษาโดยแบบปัจจุบันร้อยละ 41.7 ส่วนผู้ที่รักษาในแบบ

โบราณ และด้วยตนเอง เช่น กินยาต้ม ยาหอม ฯลฯ มีร้อยละ 32.0 ในขณะที่โรคอื่น ๆ จำนวนผู้ที่เข้ารับการรักษาในแบบปัจจุบันจะสูงกว่าจำนวนผู้ที่เข้ารับการรักษาในแบบโบราณอย่างมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่า สำหรับในกรณีโรคอ่อนเพลียมาก ๆ นี้ ในหมู่บ้านที่เข้าไปทำการศึกษามีการใช้ยาบำรุงร่างกาย เช่น ลิโพวิตันดี และอื่น ๆ แต่ยังไม่มากนัก คือในทุกจังหวัดรวมแล้วมีร้อยละ 4.9 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายจังหวัด จะพบว่าในจังหวัดระยองมีผู้ใช้ยาบำรุงร่างกายร้อยละ 6.9 เพชรบุรีร้อยละ 4.1 และพังงาร้อยละ 3.5 ลดหลั่นกันตามความเจริญของชุมชนที่ทำการสำรวจ (ดูในตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามการบำบัดรักษา ถ้ามีคนในบ้านเกิดเจ็บป่วยและจังหวัด

การเจ็บป่วยและ วิธีการรักษา	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
<u>1. เป็นไข้</u>				
รักษาแผนปัจจุบัน	96.8	90.9	93.1	93.5
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	2.8	9.1	6.4	6.1
รักษาทั้งแบบโบราณและปัจจุบัน	0.0	0.0	0.5	0.2
ไม่ทราบไม่ตอบ	0.4	0.0	0.0	0.2
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)
<u>2. ท้องเสียอย่างแรง</u>				
รักษาแผนปัจจุบัน	82.9	82.6	90.6	85.3
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	16.6	16.0	8.9	13.9

การเจ็บป่วยและวิธีการรักษา	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
รักษาทั้งแบบโบราณและปัจจุบัน	0.0	0.9	0.0	0.3
ไม่ทราบไม่ตอบ	0.5	0.5	0.5	0.5
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)
3. งูพิษกัด				
รักษาแผนปัจจุบัน	72.0	91.3	95.1	86.0
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	24.4	5.5	2.5	10.9
รักษาทั้งแบบโบราณและปัจจุบัน	0.9	0.5	0.5	0.6
ไม่ทราบไม่ตอบ	2.8	2.7	2.0	2.5
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)
4. อุบัติเหตุ				
รักษาแผนปัจจุบัน	47.5	74.0	63.9	61.8
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	50.7	23.7	33.6	36.0
รักษาแบบโบราณและปัจจุบัน	33.3	1.4	0.5	0.9
ไม่ทราบไม่ตอบ	0.9	0.9	2.0	1.3
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)
5. ตกเลือดหลังการคลอดบุตร				
รักษาแผนปัจจุบัน	80.6	82.2	76.7	80.0
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	5.6	7.3	15.4	9.1
รักษาแบบโบราณและปัจจุบัน	0.4	0.0	0.0	0.2
ไม่ทราบไม่ตอบ	13.4	10.5	7.9	10.7
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

การเจ็บป่วยและวิธีการรักษา	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
6. <u>อ่อนเพลียมาก ๆ</u>				
รักษาแผนปัจจุบัน	45.6	33.8	46.0	41.7
รักษาแผนโบราณและด้วยตนเอง	23.5	37.0	35.6	32.0
รักษาทั้งแบบโบราณและปัจจุบัน	0.0	0.4	0.0	0.1
บำรุงร่างกาย(สัโพรตีนที) และ ด้วยตนเอง	6.9	4.1	3.5	4.9
พักผ่อน, ปล่อยให้หายเอง, ด้วยตนเอง	22.6	22.4	14.4	19.9
ไม่ทราบไม่ตอบ	1.4	2.3	0.5	1.4
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

การทำคลอดและสถานที่ทำคลอด จากตารางที่ 13 จะพบว่า โดยเฉลี่ยประชาชนนิยมทำคลอดโดยวิธีสมัยใหม่ เช่น ไขแพทย์ พยาบาลและผดุงครรภ์ แต่อย่างไรก็ตาม การทำคลอดในแบบโบราณ คือการใช้หมอตำแยยังคงมีอยู่ไม่น้อย และใกล้เคียงกับจำนวนผู้ที่ทำคลอดโดยวิธีปัจจุบัน โดยเมื่อรวมทุกจังหวัดมีผู้ทำคลอดโดยการไขแพทย์ พยาบาลและผดุงครรภ์มีร้อยละ 54.7 ในขณะที่ยังมีผู้ทำคลอดโดยการไขหมอตำแยถึงร้อยละ 33.5 การที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้วจะพบว่า ประชากรในจังหวัดพังงา นิยมทำคลอดโดยหมอตำแยมากถึงร้อยละ 67.3 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรีมีผู้นิยมไขหมอตำแยเพียงร้อยละ 19.8 และร้อยละ 16.0 เท่านั้น

และเมื่อพิจารณาถึงการทำคลอดโดยการไขแพทย์ พยาบาลและผดุงครรภ์ โดยแยกเป็นรายจังหวัดแล้ว จะพบว่าประชาชนในจังหวัดระยอง นิยมกันมาก โดยมีถึงร้อยละ 71.9, เพชรบุรีรองลงมามีร้อยละ 69.9 ส่วนจังหวัดพังงามีเพียงร้อยละ 19.8 เท่านั้น

ตารางที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามบุคคลที่ทำคลอดให้ครั้งสุดท้าย และจังหวัด

บุคคลที่ทำคลอดให้	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
หมอตำแย	19.8	16.0 (35)	67.3	33.5
แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์	71.9	69.9	19.8	54.7
ไม่เกี่ยวข้อง	7.8	12.8	11.9	10.8
ไม่แน่	0.5	1.3	1.0	1.0
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า การคมนาคมเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะเมื่อมาพิจารณาถึงสถานที่ทำคลอดแล้วจะพบว่าประชาชนในจังหวัดพังงา ทำคลอดกันที่บ้านเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 72.8 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรี ซึ่งอาจจะการคมนาคมดีกว่า มีผู้ทำคลอดที่บ้านเพียงร้อยละ 24.0 และร้อยละ 27.4 ตามลำดับในขณะที่ประชาชนในจังหวัดระยองนิยมไปทำคลอดที่โรงพยาบาลถึงร้อยละ 44.7, เพชรบุรีร้อยละ 27.9 ส่วนพังงาเพียงร้อยละ 9.4 เท่านั้น (ดูในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามสถานที่ทำคลอดและจังหวัด

สถานที่ทำคลอด	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
บ้าน	24.0	27.4	72.8	40.6
บ้านผู้อื่น	0.5	2.3	0.5	1.1
สถานือนามัย	14.7	22.4	4.0	13.9

สถานที่ทำคลอด	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
โรงพยาบาล	44.7	27.9	9.4	27.7
คลินิกส่วนตัว	6.0	5.5	0.0	3.9
บ้านและโรงพยาบาล	0.9	0.0	0.5	0.5
อนามัยและโรงพยาบาล	0.5	0.0	0.0	0.2
ไม่เกี่ยวข้อง	7.8	12.8	11.9	10.8
ไม่แน่	0.9	1.8	1.0	1.3
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

แหล่งที่มาและการปฏิบัติในเรื่องน้ำดื่ม จากตารางที่ 15 พบว่า ประชากรทั้ง 3 จังหวัดส่วนใหญ่ (81%) ใช้น้ำฝนในการดื่มกิน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ที่ดื่มน้ำชนิดอื่น เช่น น้ำบ่อ น้ำบาดาล อย่างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดก็ยังคงพบว่าในแต่ละจังหวัด ประชากรยังคงนิยมดื่มน้ำฝนมากกว่าน้ำชนิดอื่น ๆ อย่างมากเช่นกัน สำหรับน้ำบ่อหรือน้ำบาดาลนั้น พบว่า ประชากรทั้ง 3 จังหวัดดื่มมากเป็นอันดับ 2 รองจากน้ำฝน โดยมีน้ำดื่มถึงร้อยละ 16.9 และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่า ประชากรในจังหวัดพังงาดื่มน้ำบาดาลมากที่สุดถึงร้อยละ 29.7 รองลงมาคือ ระยองร้อยละ 21.7 และจังหวัดเพชรบุรี มีผู้ดื่มน้ำบาดาลเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น สำหรับน้ำประปานั้นแทบจะไม่มีการใช้เลย (ดูในตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของแหล่งที่มาของน้ำดื่ม จำแนกตามจังหวัด

แหล่งที่มาของน้ำดื่ม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
น้ำฝน	77.8	95.0	70.3	81.3
น้ำประปา	0.5	0.0	0.0	0.2
น้ำบ่อ น้ำบาดาล	21.7	0.4	29.7	16.9
น้ำในคลอง, ลำธาร, ทะเล	0.0	4.2	0.0	1.4
ไม่ตอบ	0.0	0.4	0.0	0.2
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

ในเรื่องของวิธีการทำน้ำให้สะอาดก่อนที่จะนำมาดื่มกินน้ำ พบว่า โดยเฉลี่ยยังคงอยู่ระดับต่ำมาก กล่าวคือ ไม่มีการเตรียมน้ำให้สะอาดก่อนดื่มกินถึงร้อยละ 90.3 ซึ่งเป็นระดับที่สูงมาก ในขณะที่ทั้ง 3 จังหวัดมีการเตรียมน้ำให้สะอาดก่อนดื่มเพียงร้อยละ 9.6 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว พบว่า ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ไม่มีการเตรียมน้ำให้สะอาดก่อนดื่มมากที่สุด ถึงร้อยละ 95.0 ซึ่งใกล้เคียงกับจังหวัดระยองโดยจังหวัดระยองมีร้อยละ 94.9 ส่วนจังหวัดพังงามีร้อยละ 80.2 ซึ่งน้อยที่สุดอาจเป็นไปได้อาว่า ประชากรในจังหวัดระยองและเพชรบุรีส่วนใหญ่ใช้น้ำฝน ซึ่งก็ควรสะอาดอยู่แล้วจึงไม่มีการเตรียม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรในจังหวัดพังงาซึ่งถือว่ามีระดับของการพัฒนาค่าที่สุดกลับมีการทำน้ำให้สะอาดก่อนที่จะดื่มถึงร้อยละ 19.3 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรีมีเพียงร้อยละ 5.1 และ 5.0 เท่านั้น

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของการปฏิบัติในเรื่องน้ำดื่ม จำแนกตามจังหวัด

การปฏิบัติในเรื่องน้ำดื่ม	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
มีการทำน้ำให้สะอาด	5.1	5.0	19.3	9.6
ไม่มีการทำน้ำให้สะอาด	94.9	95.0	80.2	90.3
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	0.0	0.0	0.5	0.1
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)

การใช้ส้วม จากตารางที่ 17 พบว่า โดยเฉลี่ยมีผู้ที่ไม่มีส่วนใช้ถึงร้อยละ 34.6 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่าประชากรในจังหวัดระยองและเพชรบุรี ไม่มีส่วนใช้เท่า ๆ กัน คือร้อยละ 50.7 ของครัวเรือนที่ทำการสำรวจ ในขณะที่จังหวัดพังงาไม่มีผู้ที่ไม่มีส่วนใช้เลย ทุกครัวเรือนที่ทำการสำรวจมีส่วนใช้ แต่ส่วนที่ใช้้นั้นโดยมากจะเป็นส้วมทะเล กล่าวคือ มีผู้ใช้ส้วมทะเลถึงร้อยละ 72.8 ในขณะที่จังหวัดระยองและเพชรบุรีมีส่วนทะเลเพียงร้อยละ 9.7 และ 0.9 เท่านั้น

โดยเฉลี่ยจะมีส้วมซึมใช้เพียงร้อยละ 31.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว จะพบว่า ประชากรในจังหวัดระยองใช้ส้วมซึมร้อยละ 33.6, เพชรบุรีร้อยละ 37.4 และพังงาเพียงร้อยละ 21.8

โดยสรุปในเรื่องของการใช้ส้วม พบว่า ใน 2 จังหวัดคือ ระยอง และเพชรบุรี อัตราส่วนระหว่างผู้ที่มีส้วมใช้ และผู้ที่ไม่มีส่วนใช้ไม่ถึงครึ่งต่อครึ่ง นอกจากนั้นผู้ที่มีส้วมใช้ยังแบ่งเป็นส่วนที่ไม่ถูกสุขลักษณะอีกจำนวนไม่น้อย เช่น ส้วมหลุม ส่วนในจังหวัดพังงานั้นถึงส่วนใหญ่จะมีส้วมใช้ก็จริง แต่เป็นส่วนซึ่งไม่ถูกสุขลักษณะซึ่งไ้แก่ส้วมทะเล ดังนั้นในเรื่องของการใช้ส้วมของทั้ง 3 จังหวัด จึงอาจจัดได้ว่า ยังไม่ค่อยถูกสุขลักษณะนัก (ดูในตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามลักษณะของส้วมในบ้าน และจังหวัด

ลักษณะของส้วมที่ใช้	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
ไม่มีส้วมใช้	50.7	50.7	0.0	34.6
ส้วมหลุม	5.1	10.0	5.0	6.7
ส้วมซึม	33.6	37.4	21.8	31.2
ส้วมทะเล	9.7	0.9	72.8	26.6
ส้วมหลุมและส้วมซึม	0.0	0.5	0.0	0.2
ไม่เข้าชาย	0.0	0.0	0.5	0.2
ไม่คอบ, ไม่ทราบ	0.9	0.5	0.0	0.5
รวม	100% (217)	100% (219)	100% (202)	100% (638)

การใช้แปร่งสีพื้นและการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บุตรใส่รองเท้าไปโรงเรียน

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 15 แล้ว จะพบว่า ประชากรจากทั้ง 3 จังหวัดส่วนใหญ่ นิยมใช้แปร่งสีพื้นกันถึงร้อยละ 91.8 และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว จะพบว่า ประชากรในเขตจังหวัดพังงานิยมใช้แปร่งสีพื้นมากที่สุดถึงร้อยละ 99.0 ในขณะที่ระยอง และเพชรบุรี มีผู้ใช้ร้อยละ 91.7 และร้อยละ 85.4 ซึ่งนับว่าแตกต่างกันไม่มากนัก ส่วนผู้ที่ไม่ใช้แปร่งสีพื้น เมื่อพิจารณารวมทุกจังหวัดแล้วพบว่ามีเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้น อาจเป็นไปได้ว่า ประชากรทั่วอย่างที่ทำการศึกษาในจังหวัดทั้งสามที่ตอบว่าใช้แปร่งสีพื้นอยู่ใกล้เคียงกับเขตที่เจริญ และเนื่องจากทั้ง 3 จังหวัดมีจำนวนโรงเรียนเท่า ๆ กัน และออกเงินไปได้อีกกว่าประชากรในตัวอย่าง พังงามีจำนวนบุตรที่เข้าโรงเรียนมากกว่าในจังหวัดระยองและเพชรบุรี ดังนั้นตัวเลขเกี่ยวกับการให้บุตรสวมรองเท้าจึงมีมากกว่า 2 จังหวัดดังกล่าว

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามการใช้แปรงสีพื้นและ
รองเท้าบูตและจังหวัด

การใช้แปรงสีพื้นและรองเท้า	ระยอง	เพชรบุรี	พังงา	รวม
<u>การใช้แปรงสีพื้น</u>				
ใช้	91.7	85.4	99.0	91.8
ไม่ใช้	0.9	3.7	1.0	1.9
บางคนใช้ บางคนไม่ใช้	6.9	11.0	0.0	6.1
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	0.5	0.0	0.0	0.2
รวม	100%(217)	100%(219)	100%(202)	100%(638)
<u>* ใ้บูตใส่รองเท้าไปโรงเรียน</u>				
มีรองเท้าใ้บูตใส่	77.2	68.6	79.8	75.1
ไม่มีใ้	17.6	24.3	17.8	20.0
บูตบางคนใ้ บางคนไม่มีใ้	3.7	6.4	1.6	3.9
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	1.5	0.7	0.8	1.0
รวม	100%(136)	100%(140)	100%(129)	100%(405)

* มีผู้ที่ไม่ใ้บูตหรือไม่ใ้บูตไปโรงเรียน รวมทุกจังหวัด 233 ราย

สำหรับเรื่องการใ้บูตใส่รองเท้าไปโรงเรียนนั้น พบว่า เมื่อรวมทั้ง 3 จังหวัดแล้ว ประชากรนิยมใ้บูตใส่รองเท้าไปโรงเรียนถึงร้อยละ 75.1 โดยเฉพาะประชากรในจังหวัดพังงามีถึงร้อยละ 79.8 ระยองร้อยละ 77.2 และเพชรบุรีร้อยละ 68.6